

A: Cizinci evidovaní

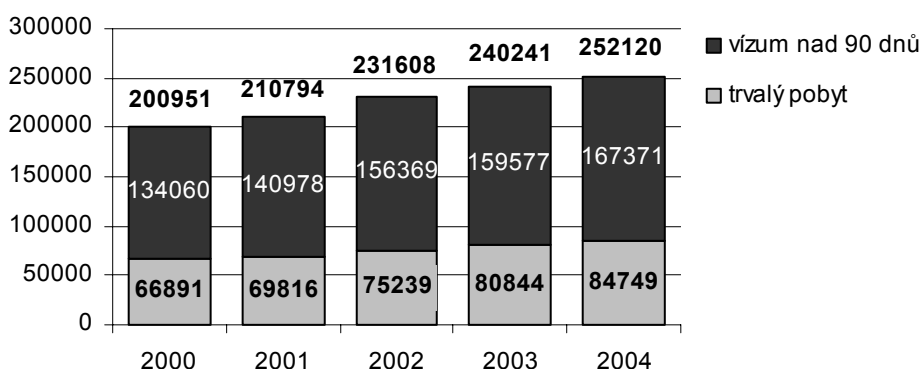
1. Základní demografické údaje

1.1. Počty cizinců s trvalým pobytem a vízem nad 90 dnů

Postupný nárůst počtu cizinců v letech devadesátých byl zřejmě pozastaven úpravou legislativních podmínek. Konkrétně 1. 1. 2000 nabyl platnosti zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Právní změny byly doprovázeny především poklesem počtu udělených dlouhodobých pobytů, novým zákonem vymezených jako víza nad 90 dnů, a to přibližně o 30 tisíc osob oproti roku 1999. (V roce 1999 bylo na území České republiky evidováno 228 862 osob s trvalým, případně dlouhodobým pobytem – v roce 2000 pak 200 951 osob, jak s trvalým pobytem, tak vízy nad 90 dnů.)

Od roku 2000 dochází opět k pozvolnému nárůstu počtu cizinců pobývajících na území České republiky. Počet osob s trvalým pobytem vzrostl mezi lety 2000 až 2003 přibližně o 15 tisíc osob (z 66 891 osob v roce 2000 na 80 844 osob v roce 2003). Za rok 2004 pak došlo k nárůstu až na 84 749 osob (údaj k 30. 6.). Počty osob s vízem nad 90 dnů vzrostly oproti roku 2000 přibližně o 25 tisíc osob (v roce 2000 mělo vízum nad 90 dnů 134 060 osob, v roce 2003 pak 159 577 osob). Rovněž měsíční počty těchto osob za rok 2004 mírně stoupaly, pohybovaly se nad hranicí 160 tisíc osob a k 30. 6. dosáhly hodnoty 167 371 osob. (Počty osob s trvalým pobytem a vízy nad 90 dnů v jednotlivých letech naleznete v grafu č. 1.)

**Graf 1 : Vývoj počtu cizinců podle typu pobytu 2000-2003
(k 31.12.) a 2004 (k 30.6.) (Pramen: ŘS CPP)**

Evidovaní cizinci tak tvořili přibližně 2% obyvatel České republiky (tj. občanů České republiky a cizinců s vízem nad 90 dnů, případně s trvalým pobytem) – 1,9% v roce 2000, 2,3% v roce 2003. Podíl osob s trvalým pobytem se pohyboval v rozmezí 0,6% obyvatel České republiky v roce 2000 po 0,8% všech obyvatel v roce 2003 a podíl osob s vízem nad 90 dnů mezi 1,3% všech obyvatel v roce 2000 po 1,5% všech obyvatel České republiky v roce 2003.

Ve snaze po upřesnění těchto údajů bylo stanoveno kritérium délky pobytu nad 1 rok. Tímto způsobem byly odlišeny osoby, které do České republiky přijíždí kupříkladu s touhou zlepšit své rodinné životní podmínky, resp. vydělat co nejvíce a vrátit se zpět do své vlasti ke svým blízkým – od osob, které mají v úmyslu usadit se zde po delší čas, eventuálně založit zde rodinu atp.

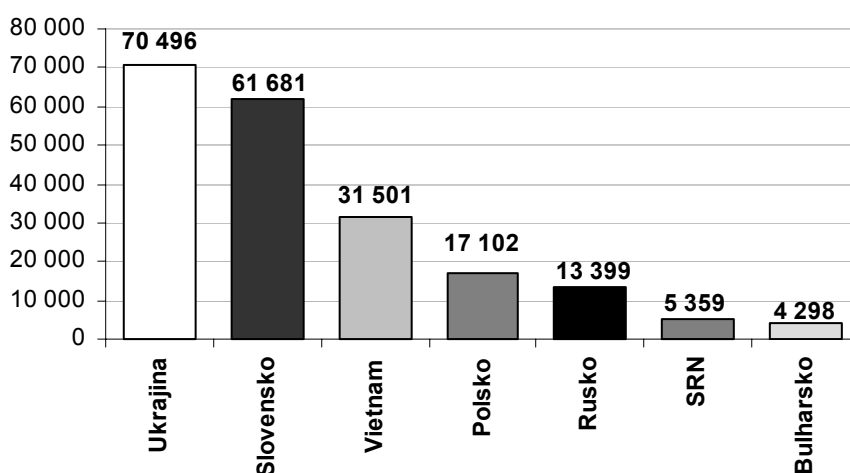
Legislativní opatření z roku 2000 se v počtech cizinců pobývajících na území České republiky déle než 1 rok projevila až v roce 2001. Počty těchto osob klesly o více než 16 tisíc osob – konkrétně ze 180 261 osob v roce 2000 na 163 805 v roce 2001. Změny se více než počtu osob s trvalým pobytem – o 2 tisíce méně než v roce 2000 – opět dotkly počtu osob s vízem nad 90 dnů, jichž bylo k 31. 12. 2001 evidováno o 14 tisíc méně než v roce předcházejícím. Od roku 2001 dochází k postupnému vzestupu počtu osob s délkou pobytu nad 1 rok – k 31. 12. 2002 bylo evidováno 179 154 těchto osob, v roce 2003 pak 195 394 osob. Nepřetržitý nárůst počtu cizinců s délkou pobytu nad 1 rok ukazuje na úmysl cizinců usadit se v České republice déle, či dokonce natrvalo.

1.2. Státní občanství cizinců

V letech 2000 až 2003 měli povolení k pobytu v České republice nejčastěji občané Slovenska a Ukrajiny. V roce 2000 zde pobývalo 50 212 občanů Ukrajiny, což byla přibližně čtvrtina všech cizinců; občané Slovenska pak tvořili 22% všech cizinců (tj. 44 265 osob). V dalších letech se pak pořadí těchto dvou státních občanství obrací – občané Slovenska např. v roce 2003 tvořili až 27% všech cizinců (64 879 osob), počty obou těchto občanství byly však v jednotlivých letech velmi vyrovnané. (viz. příloha 1). Pomineme-li rok 2000 a umístění Ukrajiny na prvním místě v počtu cizinců s povolením k pobytu v České republice, můžeme říci, že pořadí na prvních sedmi pozicích bylo ryze stabilní. Třetí pozici zaujímal občané Vietnamu (11-12% všech cizinců), čtvrtou občané Polska (7-8% všech cizinců), dále následovali občané Ruska (5-6%), Německa (2%) a Bulharska (rovněž 2%).

Rovněž podle posledních dostupných údajů pořadí prvních sedmi států změny nedostalo ani v roce 2004. K 30. 6. 2004 bylo Cizineckou a pohraniční policií evidováno nejvíce občanů Ukrajiny, konkrétně 70 496 osob (tj. 28% všech cizinců), dále následovali občané Slovenska (61 681 osob, 24%), Vietnamu (31 501 osob), Polska (17 102 osob) a Ruska (13 399 osob). 5 359 povolení k pobytu měli občané Německa a 4 298 povolení občané Bulharska. Procentuální podíly občanů Vietnamu a cizinců na dalších pozicích v pořadí četností byly stejné jako v letech předchozích.

Graf 2: 7 nejčastějších státních občanství cizinců s trvalým pobytem či vízem nad 90 dnů (30.6.2004) (Pramen: ŘS CPP)

Pořadí jednotlivých státních občanství se proměňuje, vezmeme-li v úvahu konkrétní typ povolení k pobytu. Rozdíl se ukazuje především u počtu osob s trvalým pobytem. V letech 2000 a 2001 byli na první pozici v počtech osob s trvalým pobytem občané Polska, kteří tvořili 17%, resp. 18% všech cizinců s trvalým pobytem. V letech 2002 až 2004 první pozici zastoupili občané Vietnamu (pozn. zákonnou podmínkou pro udělení trvalého pobytu je kupříkladu osm let nepřetržitého pobytu na

území ČR na vízum nad 90 dnů za účelem společného soužití s cizincem, který již má povolení k pobytu, či deset let nepřetržitého pobytu na území ČR; občané Vietnamu nepříliš často využívají udělení trvalého pobytu za účelem sloučení rodiny s občanem ČR, tj. neuzavírají sňatky s občany ČR). Odstup občanů Vietnamu od ostatních státních občanství (u osob s trvalým pobytem) se postupně zvyšoval (o více než 5 tisíc osob oproti druhé pozici). Např. k 30. 6. 2004 bylo v evidenci Cizinecké policie 18 219 osob s trvalým pobytem a vietnamským státním občanstvím, což znamená, že občané Vietnamu s trvalým pobytem k tomuto datu představovali 21% všech cizinců s tímto typem pobytu. Počty osob s tímto typem pobytu na druhé až čtvrté pozici se postupně vyrovnávaly – konkrétně se jednalo o občany Slovenska (12 325 osob, 15%), Ukrajiny (11 993 osob, 14%) a na čtvrté místo se posunuli občané Polska (11 014 osob, 13%). (Údaje uvedené v závorkách se týkají června 2004.) Dále následovali obdobně jako u počtu všech cizinců daného státního občanství občané Ruska, Německa a Bulharska.

Osobám s vízem nad 90 dnů vévodili s odstupem občané Slovenska a Ukrajiny. Podle posledních dostupných údajů, k 30. 6. 2004, měli občané Slovenska 29% těchto víz (tj. 49 356 osob), občané Ukrajiny dokonce o 6 procentních bodů více (58 503, 35%). Následovali občané Vietnamu (13 282 víz, 8%), dále občané Ruska (8 476 víz, 5%) a občané Polska (6 088 těchto typů pobytů, 4%; údaje jsou za červen 2004). Oproti pořadí v počtu všech cizinců s povolením k pobytu v ČR si tedy prohodili pořadí občané Ruska s občany Polska, kteří častěji měli pobyt trvalý. Přední pozice v počtech osob s vízem nad 90 dnů zaujímal ale taktéž občané Moldavska a Číny.

Občané Slovenska a Ukrajiny se nacházeli na prvních dvou pozicích v celkovém počtu cizinců a rovněž v počtech cizinců s vízy nad 90 dnů. Odlišné aspirace a motivy osob těchto dvou států se ozřejmují při zkoumání kategorie cizinců pobývajících na území České republiky déle než jeden rok. Občané Ukrajiny tvořili v letech 2000 až 2003 27-29% těchto osob, občané Slovenska pouze 13-17%. Rozdíl 12-14 procentních bodů ukazuje na skutečnost, že občané Slovenska více cirkulují (jejich větší příliv je doprovázen kratší dobou pobytu na území ČR). Třetí pozici od roku 2001 drželi občané Vietnamu (13-14% všech cizinců s délkou pobytu nad 1 rok), následovali občané Polska (8-10%) a občané Ruska (6-7%). Občané Ukrajiny dosahovali rovněž nejvyššího podílu mezi osobami s vízem nad 90 dnů (a délkou pobytu nad 1 rok), tj. v letech 2000 až 2004 představovali 35-39% těchto osob, dále se pak s odstupem umístili občané Slovenska (11-18% těchto cizinců). Mezi osobami s trvalým pobytem až do roku 2002 získávali nejvyšší podíl občané Polska (tvořili 16-18% těchto osob), v roce 2003 první pozici zastali občané Vietnamu (18%). (viz. příloha 2)

1.3. Místo pobytu cizinců

Počty cizinců usídlených v České republice déle než 1 rok - v období let 2000 až 2003, představují poměrně stabilní strukturu. Podle očekávání nejvíce, konkrétně 30-32% všech cizinců se usídlilo v Praze, dalších 11-13% v kraji Středočeském. 8-9% cizinců bylo evidováno v kraji Moravskoslezském, obdobně 8% v kraji Ústeckém a 7-8% v kraji Jihomoravském. Od roku 2002 překračoval hranici 10 000 usídlených cizinců v dané oblasti rovněž kraj Karlovarský (5-6% cizinců v příslušném roce). Poslední tři roky s železnou pravidelností následovaly kraje Plzeňský (5%), Liberecký, Královéhradecký a Jihočeský (shodně 4% všech usídlených cizinců v každém zkoumaném roce). Poslední čtveřici tvořily kraj Zlínský a Olomoucký (3%), kraj Pardubický a Vysočina (2% cizinců v roce).

Praha měla rovněž největší podíl cizinců na počet obyvatel zde usídlených: 4,9-5,3%. Vyšší podíl byl zjištěn rovněž v kraji Karlovarském (3-3,8% cizinců ze všech zdejších obyvatel), přibližně 2% obyvatel tvořili cizinci evidovaní v kraji Středočeském, Libereckém Ústeckém a Plzeňském. V ostatních krajích cizinci představovali přibližně 1% všech obyvatel v regionu. (Nejmenší podíl cizinců nalezneme tradičně v kraji Vysočina: 0,7-0,8% obyvatel zde usídlených.) (Pozn. veškeré údaje se týkají cizinců pobývajících na území ČR déle než 1 rok.)

Nyní k podrobnějšímu územnímu členění. Mezi okresy s nejvyšším podílem cizinců v roce 2003 (jedná se opětovně o cizince s délkou pobytu nad 1 rok) patřila Praha (5,3% cizinců), Cheb (5,1%) a Karlovy Vary (4,6%). Dále následovaly Tachov, Praha-západ, Praha-východ, Mělník, Ústí nad Labem, Mladá Boleslav a Brno-město. Výše vyjmenované okresy jsou zároveň jedinými, u nichž podíl evidovaných cizinců přesáhl 2,5%. Naopak okresem s nejmenším podílem cizinců byla v roce 2003 Opava (0,4%), nízký podíl cizinců zaznamenal taktéž Hodonín (0,5%). Obdobné údaje lze získat rovněž za rok 2002. (viz. příloha 3 a 4)

Podle posledních dostupných údajů poskytnutých Cizineckou a pohraniční policií ČR (tj. k 30. 6. 2004; údaje se týkají cizinců s trvalým pobytem či vízem nad 90 dnů, a to bez uplatnění podmínky délky pobytu nad 1 rok) bylo nejvíce cizinců opět přihlášeno v Praze (29%; 72 788 osob), následoval kraj Středočeský (13%; 32 061 osob) a Jihomoravský (10%; 24 193 osob). Pořadí dále pokračuje krajem Moravskoslezským, Ústeckým, Karlovarským a Plzeňským (cizinci zde tvořili 5-8%). Okolo hranice 10 000 cizinců se pohybovaly kraje Jihočeský, Liberecký a Královéhradecký (tj. 4%). Nejmenší podíl cizinců nalezneme v kraji Zlínském, Olomouckém (cizinci tvořili 3% zdejších obyvatel) a především v kraji Vysočina a v kraji Pardubickém (2%, tj. přibližně 6 000 osob). Nejméně cizinců bylo evidováno v okrese Jeseník, nejvíce pak v Praze.

Jediný větší rozdíl v porovnání s cizinci usídlenými v ČR déle než jeden rok se nacházel v kraji Jihomoravském, který se posunul z páté pozice (s podmínkou délky pobytu nad 1 rok) na pozici třetí. Tato skutečnost je pravděpodobně dána faktem, že Jihomoravský kraj je vstupním a často i konečným regionem pro občany Slovenské republiky, kteří se v porovnání s ostatními cizinci na území ČR více obměňují, tj. nemají v úmyslu setrvávat zde déle. Tato premisa je vskutku potvrzena skutečností, že Jihomoravský kraj byl v roce 2003 po Praze a Středočeském kraji regionem s nejvyšším procentem přistěhovaných osob (v roce 2002 pak těsně obsadil čtvrtou pozici, ještě po kraji Karlovarském) a rovněž regionem s třetím nejvyšším procentem osob vystěhovaných (rok 2002, stejně jako rok 2003).

Kraje Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský byly pak regiony, v nichž mělo okolo 50% ze zde usídlených cizinců trvalý pobyt. O 10 procentních bodů méně cizinců s trvalým pobytem bylo zjištěno v kraji Olomouckém, Libereckém, Královéhradeckém a Pardubickém. 30% podíl ze všech cizinců v oblasti usídlených tvořili cizinci s trvalým pobytem v kraji Jihočeském, Zlínském a Plzeňském a Jihomoravském. Nejméně, tedy okolo hranice 25% osob s trvalým pobytem se pohybovaly kraje Středočeský, Vysočina a na samém chvostu také Praha (konkrétně 23% cizinců s trvalým pobytem; údaje se týkají všech cizinců, tj. rovněž těch cizinců, jež na našem území pobývali po dobu kratší jednoho roku; konkrétně se jedná o data k 30. 6. 2004). (viz. příloha 5)

1.4. Nejčastější státní občanství cizinců podle místa pobytu

Jaká místa pobytu volili pak občané nejčastějších státních občanství pobývajících na území ČR déle než 1 rok? (K demonstraci budou použity poslední dostupné údaje, tedy údaje z roku 2003). Jak již bylo řečeno, nejčastěji udávaným občanstvím bylo státní občanství Ukrajiny. V roce 2003 na území ČR pobývalo celkem 56 390 občanů Ukrajiny, z nichž nejvíce (33,9%) se usídlilo v Praze, dalších 14,3% v kraji Středočeském, 10,1% pak v kraji Jihomoravském. Více než 5% těchto osob bylo evidováno ještě v kraji Ústeckém (6,9%) a Plzeňském (5,9%).

Druhým nejčetnějším bylo státní občanství Slovenska (k 31. 12. 2003 bylo evidováno 33 148 těchto osob). Nejvíce občanů Slovenska bylo zjištěno opět v Praze, přestože jejich podíl byl oproti občanům Ukrajiny o něco menší, konkrétně 26,4%. Početněji osídleným regionem byl rovněž kraj Středočeský s 11,8% občanů Slovenska, avšak na rozdíl od občanů Ukrajiny se občané Slovenska hojně usazovali taktéž v kraji Moravskoslezském, evidováno zde bylo 16% těchto osob (a pouze 1,9% občanů Ukrajiny). Občané Slovenska si vybírali především regiony v blízkosti hranic se Slovenskou republikou, o čemž svědčí i skutečnost, že na dalších, tedy čtvrtém a pátém místě se umístil kraj

Jihomoravský (8,9%) a kraj Zlínský (8,3%). V ostatních regionech bylo zastoupeno méně než 5% slovenských občanů.

Odlišnou strukturu osídlení představovali občané třetího nejčteněji zastoupeného státního občanství, totiž občané Vietnamu. Nejvíce těchto osob bylo evidováno nikoli v Praze, ale v kraji Karlovarském (22,9%), dále pak v kraji Ústeckém (15,7%); Praha se umístila až na třetí pozici (13,8% občanů Vietnamu). Na čtvrtém místě se nacházel druhý západočeský region – Plzeňský kraj (9,2%), pětiprocentní hranici překročily ještě další tři kraje: kraj Moravskoslezský (8,1%), Středočeský (7,9%) a kraj Jihomoravský (6,8%). (viz. příloha 6)

Čtvrtou pozici v nejčteněji zastoupených státních občanstvích cizinců s délkou pobytu nad 1 rok v roce 2003 obsadili občané Polska (celkem 16 056 osob). Obdobně jako u občanů Slovenska byla i u těchto občanů patrná přílnavost ke státním hranicím se zemí původu, tj. Polska. Nejvíce, 33% občanů Polska bylo tedy evidováno v Moravskoslezském kraji, značně vysoký podíl těchto osob nalezneme rovněž kraji Královéhradeckém (13,5%) a Libereckém (10,0%). Tradičně vysokého podílu dosahují občané Polska i v kraji Středočeském (10,5%) a v Praze (8,4%). Pětiprocentní hranici překročil ještě kraj Ústecký (7,7%).

Velmi charakteristické rozložení na mapě České republiky bylo nalezeno u občanů Ruska, pátého nejčastěji zastoupeného státního občanství. Více než 80% těchto osob bylo evidováno ve 4 regionech, 52,6% osob bylo zaznamenáno v Praze, dalších 13,2% ve Středočeském kraji. Zbývající dva regiony nalezneme na severozápadě Čech, jedná se o kraj Karlovarský (8,9%) a Ústecký (6,7% občanů Ruska). Počet těchto osob v ostatních regionech nepřekročil pětiprocentní hranici (celkem bylo evidováno 12 496 osob).

Mezi poslední dvě ze sedmi nejčtenějších státních občanství patřili ještě občané Německa (celkem 4 908 osob) a občané Bulharska (3 904 osob). 30,5% občanů Německa bylo evidováno v Praze, 10,2% v kraji Středočeském, další hojněji osídlené regiony převážně kopírují právě státní hranice se Spolkovou republikou Německo. Občané Německa se tedy nacházeli v kraji Plzeňském (10,5%), Karlovarském (8,2%), Ústeckém (7,8%), Jihočeském (6,9%), ale taktéž v kraji Jihomoravském (6,0%). Občané Bulharska se z přibližně 30% (32,2%) usídlili v Praze, dalších 15% pak v kraji Středočeském. Větší počty těchto osob nalezneme na severu Čech, v kraji Ústeckém (9,6%) a Libereckém (6,1%). 16% občanů Bulharska bylo lokalizováno v moravských regionech, konkrétně v kraji Moravskoslezském (8,7%) a v kraji Jihomoravském (7,9%).

Shrnuto, pouze tři regiony v rámci České republiky neosídlilo žádné ze sedmi nejčastějších státních občanství více než 5% osob. Tyto kraje jsou si v určitém slova smyslu podobné. Na jejich území nenalezneme státní hranice s některou ze sousedících zemí (jako v případě kraje Vysočina), či jako v případě zbývajících dvou krajů tyto hranice nejsou v porovnání s ostatními regiony příliš rozsáhlé (kraj Pardubický a kraj Olomoucký). Rozložení sedmi nejčastějších státních občanství v regionech ČR odráží právě lokalizaci České republiky na mapě Evropy. Odtud je nasnadě, že občané Slovenska jsou nejčastěji evidováni v moravských a slezských regionech, tj. v kraji Moravskoslezském, Zlínském a Jihomoravském. Občané Polska se často nacházejí v blízkosti hranic své země původu, tj. v kraji Ústeckém, Libereckém, Královéhradeckém a taktéž Moravskoslezském; občané Německa v kraji Ústeckém, Karlovarském, Plzeňském, Jihočeském, ale taktéž Jihomoravském. Občané ostatních, nesousedících států pak osídlují často severozápad a západ Čech – např. občané Ruska se nacházejí v kraji Karlovarském a Ústeckém, občané Vietnamu tamtéž a také v kraji Plzeňském, občané Ukrajiny v kraji Ústeckém a v kraji Plzeňském. Občané Vietnamu se usídlují taktéž ve dvou moravskoslezských regionech – v Jihomoravském (stejně jako občané Ukrajiny) a Moravskoslezském. Stejně regiony na východě naší republiky volí občané Bulharska (tj. kraj Moravskoslezský a Jihomoravský), kteří jsou evidováni často taktéž na severu Čech, v Ústeckém a v Libereckém kraji. Občané všech těchto sedmi nejčastějších státních občanství se usazují ve dvou centrálních regionech, v kraji Středočeském a v Praze (tzn. že v těchto regionech byli občané všech těchto občanství zastoupeni minimálně 5%).

1.5. Věk a pohlaví cizinců

Následující řádky se budou zabývat počty cizinců usídlených v České republice po dobu delší jednoho roku, a to z hlediska poměru mezi muži a ženami. Mezi lety 2000 až 2003 docházelo postupně pouze k mírnému nárůstu podílu žen, tj. z 37,9% v roce 2000 po 40,0% žen v roce 2003. Podíl žen mezi cizinci je nižší, zkoumáme-li osoby s vízem nad 90 dnů: 30,7-32,8%; naopak značně se zvyšuje u osob s trvalým pobytem: 50,4-51,0% žen. Tento jev pravděpodobně souvisí se skutečností, že víza nad 90 dnů jsou žádána především muži, kteří do republiky vstupují se snahou zajistit dostatek finančních prostředků pro své rodiny (a poté se vrátit zpět), naopak trvalý pobyt je žádán oběma skupinami, které pro společné soužití se svým partnerem zvolily tento stát (kupř. k 31. 3. 2004 trvalý pobyt za účelem soužití s občanem České republiky mělo 55% osob s trvalým pobytem, za účelem soužití s cizincem pak 33% osob).

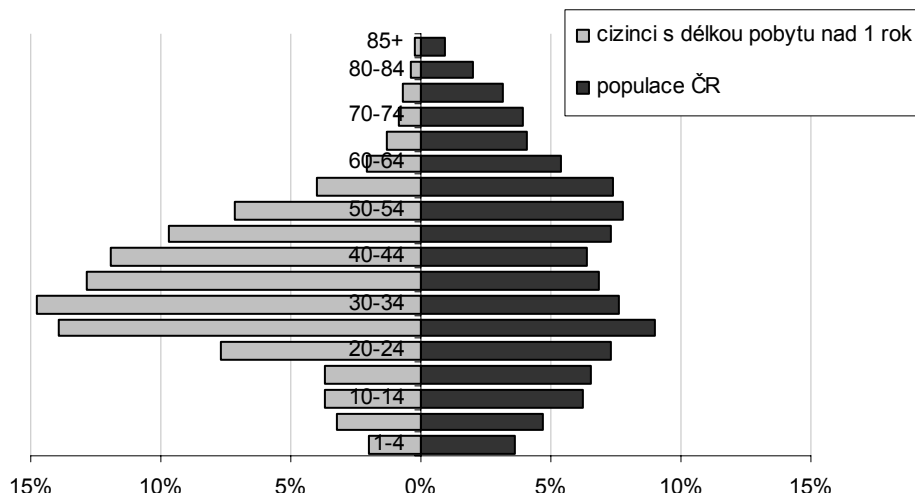
Obdobné podíly žen byly zjištěny při pomnutí podmínky délky pobytu nad 1 rok. Kupříkladu k 30. 6. 2004 bylo v ČR evidováno 39% žen, přičemž ženy představovaly 51% všech trvalých pobytů a 33% víz nad 90 dnů.

Co se týče cizinců s délkou pobytu nad 1 rok, 50% (48,0-50,2% v letech 2000-2003) žen-cizinek se nacházelo ve věku 20-39 let, dalších 20% (18,1-20,4%) pak ve věku 40-49 let. U mužů byla situace obdobná – 50-55% (49,6-54,9%) se nacházelo ve věku 20-39 let, 23% pak tvořili čtyřicátníci (22,8-23,7%). Vzhledem ke skutečnosti, že věková rozložení u obou pohlaví nenabývala větších rozdílů (pomineme-li poněkud vyšší zastoupení holčiček oproti chlapečkům v raných věkových stádiích a poněkud vyšší zastoupení mužů mezi 30-44 lety oproti ženám stejné věkové kategorie), dále budou uvedeny pouze údaje společně za obě pohlaví.

Podíl dětí (tedy od 1 do 14 let) se mezi lety 2000-2003 pozvolně zvyšoval - z 8% na 9%. Počty osob ve věkové kategorii 15-19 let se převážně pohybovaly okolo 3%, ve věkové skupině 20-24 let okolo 8%. Následující po pěti letech vymezené věkové kategorie (25-29, 30-34, 35-39, 40-44 let) nabývaly vždy minimálně 12%, maximálně pak 15% (přičemž vyšší hodnoty se týkají nižšího věku). Dalším dvěma pětiletkám odpovídá 12% (pro kategorii 40-44 let) a 10% (45-49 let) cizinců. Ve věku 50-64 let se nacházelo 12-13% osob, nad 65 let pak pouhých 3,4-3,6% cizinců.

Věková struktura našich cizinců je odrazem skutečnosti, že naprostá většina těchto osob (87-89%) do republiky putuje v produktivním věku (15-64 let). Pro srovnání osoby v produktivním věku tvoří v populaci ČR o 20 procentních bodů méně, tedy 70% osob. Je zřejmé, že pouze produktivní věk dává člověku možnost usídlit se v cizí zemi, v níž nemá klasické rodinné zázemí, a je tedy odkázán sám na sebe, případně na semknutost s lidmi nacházejícími se v obdobné situaci. (Pozn.: k 31. 3. 2004 mělo vízum nad 90 dnů za účelem podnikání, zaměstnání, či jiného typu ekonomické aktivity 87% osob). V souladu s rostoucí délkou pobytu těchto osob (obzvláště se státním občanstvím Vietnamu), vzrůstá v populaci cizinců podíl dětské složky, ta je v populaci ČR zastoupena přibližně 16%, v populaci cizinců pak 8-9%. Odlišné věkové rozložení se ukazuje taktéž v kategorii osob nad 65 let, která je u cizinců zastoupena přibližně 3,5%, v populaci ČR pak 16%. (viz. grafová příloha č.3)

**Graf 3: Srovnání věkové struktury cizinců a populace ČR
- 31.12.2003 (Pramen: ČSÚ, ŘS CPP)**

1.6. Věk a místo pobytu cizinců

Jaké odlišnosti byly nalezeny ve věkové struktuře cizinců v jednotlivých regionech České republiky? (Pozn. v následujících řádcích je použito členění skupiny cizinců na osoby v produktivním věku (15-64 let) a složku mimo produktivní věk, tedy předproduktivní (1-14 let) a postproduktivní (65 a více let). Srovnávány budou roky 2000 a 2003.

Nejprve k dětské složce zkoumané skupiny cizinců. Jak již bylo výše řečeno, podíl dětské složky ve skupině cizinců tvořil v roce 2000 v průměru 8%, v roce 2003 pak 9%. Tento podíl se v jednotlivých regionech České republiky nejčastěji pohyboval mezi 7-8%. Výrazně vyšší podíl oproti ostatním krajům byl již od roku 2000 patrný v kraji Karlovarském – 13,0% a v kraji Ústeckém – 10,3%. Specifičnost těchto regionů byla potvrzena rovněž v roce 2003, kdy podíl v Karlovarském kraji dosáhl 16,9%, v kraji Ústeckém pak 12,5%. K těmto dvěma regionům s nadprůměrným podílem dětí se postupně přidružil ještě kraj Plzeňský (11,3%). Je důležité poznamenat, že právě v těchto krajích nalezneme vyšší podíly občanů Vietnamu, kteří taktéž vévodí osobám s trvalým pobytem, usidlují se zde tedy trvale či trvaleji a zakládají zde rodiny. Pouze ve dvou regionech od roku 2000 do roku 2003 došlo k poklesu dětské složky, jedná se o spolu-sousedící oblasti, kraj Královéhradecký a kraj Pardubický. V kraji Vysočina pak nebyla zaznamenána změna žádná.

Průměrný podíl osob-cizinců produktivního věku v obou zkoumaných letech činil 89%. V obou letech také mezi regiony s nejnižším podílem této kategorie osob patřily kraj Karlovarský (83,6% v roce 2000 a 80,0% v roce 2003) a kraj Ústecký (84,9% a 83%), tyto údaje jsou však především důsledkem vyššího podílu dětí ve zmíněných oblastech. Obecně řečeno, data z jednotlivých krajů byla v těchto letech značně proměnlivá, tzn. neplatí, že regiony s nejvyšším podílem této složky z roku 2000 jsou týmiž regiony taktéž v roce 2003, zároveň lze říci, že, mezi kraji výrazné rozdíly zjištěny nebyly.

Průměrné podíly postproduktivní složky v obou letech činily shodně 3,5%; údaje v jednotlivých regionech se nejčastěji pohybovaly na úrovni 2-3%. Poněkud vyššího podílu zaznamenala tato

kategorie (shodně v obou letech) v kraji Olomouckém (4,5% v roce 2000, 4,2% v roce 2003) a v kraji Ústeckém (4,8%, 4,6%). Nejvíce osob v postproduktivním věku bylo možno nalézt v kraji Moravskoslezském (v roce 2000 činil tento podíl 7,4%, v roce 2003 7,1%). Krajem s nejnižšími počty osob v postproduktivním věku byl v obou sledovaných letech kraj Plzeňský (2,3% a 2,1%).

1.7. Věk a státní občanství cizinců

V předchozí kapitole byly nastíněny určité disproporce ve věkové struktuře jednotlivých regionů České republiky. Nyní nastává čas pro otázku, čím že jsou tyto odlišnosti způsobeny? Již bylo naznačeno, že determinující vliv má kupříkladu státní občanství těchto osob. Populace cizinců není žádným kompaktním celkem, tito lidé k nám přicházejí z rozličných kulturních prostředí a s odlišnými motivacemi. V následujících řádcích bude poukázáno na rozdíly ve věkové struktuře osob různých státních občanství, resp. těch nejčastěji zastoupených.

Nejprve ke státnímu občanství Ukrajiny. Podíl dětské složky u těchto osob byl o něco (přibližně o 2 procentní body) nižší než průměrné podíly všech cizinců v obou letech. V roce 2000 tvořila tato kategorie osob přibližně 5%, v roce 2003 pak 7%. Velmi málo občanů Ukrajiny bylo starší 65 let, v obou letech pouhé 1% osob. Osoby v produktivním věku představovaly 93-95% osob, vysoké podíly osob byly zjištěny v mladším středním věku, totiž v desetiletých skupinách 25-34 let (37-38%) a 35-44 let (25,5%). Mezi 15-24 lety bylo evidováno 11-15% osob, osoby ve vyšších věkových skupinách dosahovaly následujících podílů: 45-54 let 13-15%, 55-64 let již pouhých 2,5-3,5%.

Obdobné rozložení představovala věková struktura občanů Slovenska. Děti do 15 let tvořily 7% a 5% (v roce 2003 méně než v roce 2000), podíl osob starších 65 let se pohyboval kolem 2-2,5%. Zbýlá část, tedy 90%, resp. 93% osob se nacházela v produktivním věku. Od roku 2000 do roku 2003 došlo k mírnému posílení dvou desetiletých skupin: 15-24 let (13-17%) a 25-34 (36-39%). Ve věkové skupině 35-44 let bylo zjištěno 20-23% osob, ve skupině 45-54 let přibližně 14% osob. Výrazně nižší podíly osob byly zaznamenány ve věku 55-64 let (4-4,5%) a ve věku nad 65 (viz. výše).

Naprosto odlišnou věkovou strukturu nabízí populace občanů Vietnamu. Dětská složka této populace během let 2000 až 2003 vzrostla přibližně o 7 procentních bodů (z 15% na 22%), přičemž mezi prvními deseti nejčastějšími státními občanstvími děti mnohdy ani 7% podílu nenabývají (např. výše zmínění občané Ukrajiny a Slovenska, dále občané Polska a Německa). Nejvyšší podíl dětské složky (mezi těmito státními občanstvími; podíl byl zároveň vyšší než tento podíl v populaci ČR, tj. 16%) byl pak kompenzován nižším podílem osob v produktivním věku (85% v roce 2000, 78% v roce 2003). Nejvíce zastoupenými byly pak osoby ve věku 25-34 let (25-34%, méně v roce 2003) a 35-44 let (30-35%, v roce 2003 méně). Mezi 15-24 lety bylo evidováno 8-12% osob, ve vyšších věkových skupinách pak 8-10% pro věk 45-54, v letech 55-64 1% osob. Pro občany Vietnamu byl taktéž typický nejnižší podíl osob starších 65 let (pouhé 0,4% v roce 2000, jen o dvě desetiny více v roce 2003).

Rovněž občané Polska se vyznačovali jistou specifičností věkového rozložení. Výrazný byl kupříkladu nejnižší podíl dětí mezi vybranými státními občanstvími, konkrétně necelá 2%. 92% zde usídlených občanů Polska se nacházelo v produktivním věku (tj. 15-64 let), 5,5% pak ve věku 65 let a více. Přibližně 40% těchto osob reprezentovalo starší střední věk, tj. 45 až 54 let, přičemž 70% (v roce 2000 73%) těchto osob tvořily ženy. Věkové období mezi 35-44 lety bylo taktéž v obou zkoumaných letech hojněji zastoupeno, přibližně 23%, podíl žen v této skupině se již blížil klasickému rozložení 40% žen, 60% mužů – zde tedy 46% žen v roce 2000 a 35% v roce 2003. V nižších věkových skupinách produktivního věku bylo evidováno 4-5% osob ve věku 15-24 a 14% osob ve věku 25-34 let. Mezi osobami ve věkové skupině 55-64 let bylo zjištěno 9-14% osob (více v roce 2003).

Nyní k dalším dvěma státním občanstvím: občanům Ruska a občanům Srbska a Černé Hory (bývalé Jugoslávie). Principiální rozložení obou skupin do těchto tří věkových úseků bylo ve zkoumaných dvou letech do značné míry obdobné. 11% až maximálně 13,5% tvořily děti do 15 let;

osoby v produktivním věku byly u obou státních občanství zastoupeny přibližně 80-85%. Osoby v postproduktivním věku pak tvořily přibližně 5%. Mezi věkové skupiny s nejvyšším podílem osob patřily osoby v mladším středním věku, tj. ve věku 25-34 let (18-24% občanů Ruska, 22-28% občanů Srbska a Černé Hory, vyšší podíly se týkají roku 2000) a 35-44 let (25-29% občanů Ruska a 24-28% občanů Srbska a Černé Hory, vyšší podíly se týkají roku 2003). Mezi 15-24 rokem věku bylo evidováno 10-14% občanů Ruska a 8-9% občanů Srbska a Černé Hory, ve vyšších věkových skupinách pak 15-16% občanů Ruska a 17-18% občanů Srbska a Černé Hory ve věku 45-54 let; 6-7% občanů Ruska a 6-9% občanů Srbska a Černé Hory ve věku 55-64 let; podíly osob nad 65 let se pohybovaly okolo 5% (platí pro obě zmíněná státní občanství v obou letech).

Převahu postproduktivní složky nad předproduktivní nacházíme u občanů Německa. Dětskou složku zde tvořilo necelých 5% osob, senioři nad 65 let představovali přibližně 10%. Zbýlá část (85% osob) se nacházela v produktivním věku, přičemž silněji byly zastoupeny vyšší věkové skupiny, totiž 35-44 let, v tomto věkovém rozmezí bylo evidováno 23-24% osob, dále věková skupina 45-54 let 26-28% osob a desetiletá skupina 55-64 let, k níž přínáleželo 20-24% osob. Naopak nižší podíly byly zjištěny ve věku 15-24 let (4% osob) a 25-34 let (8-12% osob, více v roce 2000).

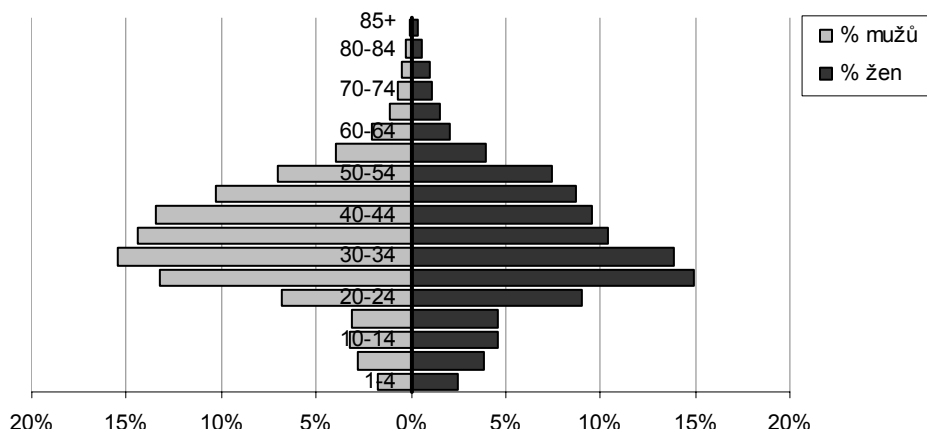
Obdobnou věkovou strukturu představovali občané Spojených států. Podíl dětí do 15 let činil přibližně 10%. Občané v postproduktivním věku pak byli zastoupeni 14-16% osob. Zbývajících část populace v produktivním věku (necelých 80%) byla rozložena ve věkových skupinách nad 25 rokem věku (25-34 let 16-17%, 35-44 let 20-24% (více v roce 2003), 45-54 let 17-18% , 55-64 let 15-16%). Ve věku 15-24 bylo zjištěno 6% osob.

Rovněž občané Bulharska vytvářeli velmi specifickou skupinu se silným zastoupením osob v postproduktivním věku. V roce 2003 stejně jako v roce 2001 bylo v České republice evidováno přibližně 6-7% občanů Bulharska mladších 15 let, oproti tomu osob starších 65 let zde bylo usídleno okolo 20%. Produktivní složku tvořilo přibližně 75% osob, přičemž rozložení ve věkových skupinách bylo následující: 15-24 let 6-7%, 25-34 let 22-23%, 35-44 let 19%, 45-54 let 16-17%, 55-64 let se nacházelo 9% osob.

Posledními, na tomto místě analyzovanými jsou občané Číny. U této populace byl, obdobně jako u občanů Vietnamu, patrný rostoucí podíl dětské složky – v roce 2000 9%, v roce 2003 již 16% osob mladších 15 let. Obdobně, podíl osob starších 65 let byl velmi nízký, pouhé 1% osob (i když o něco málo více než u občanů Vietnamu). 90% osob v roce 2000 a mírně přes 80% osob v roce 2003 se nacházelo v produktivním období svého života. 8-10% osob bylo evidováno v letech 15-24, 26-33% osob ve věku 25-34 let (více v roce 2000), 32-35% ve věku 35-44. U vyšších věkových skupin se již podíly snižovaly, ve věku 45-54 let bylo zjištěno 10-15% osob (více v roce 2003), ve věku 55-64 pouhá 2% osob.

(Pozn.: graf 4 zobrazuje věkovou strukturu cizinců s délkou pobytu nad 1 rok (k 31. 12. 2003), a to prostřednictvím rozložení osob obou pohlaví v jednotlivých věkových skupinách. Procentuální podíly žen jsou zde počítány z celkového počtu žen-cizinek, obdobně podíly mužů vycházejí z celkového počtu mužů-cizinců.)

**Graf 4: Věková struktura cizinců s délkou pobytu nad 1 rok
- 31. 12. 2003 (Pramen: ŘS CPP)**

1.8. Věk, pohlaví a státní občanství cizinců

Jak již bylo výše uvedeno, populace cizinců je tvořena více muži než ženami; ženy v ní tvoří přibližně 40% (ať se jedná o cizince s délkou pobytu nad 1 rok, či všechny cizince). U osob s vízem nad 90 dnů podíl žen činí něco málo přes 30%, naopak u osob s trvalým pobytem je rozložení mezi muži a ženami vyváženější, podíl žen se pohybuje okolo 50%. Platí tedy skutečně i v rámci jednotlivých státních občanství, že mezi osobami usidlujícími se zde trvale je vyšší podíl žen než mezi osobami s vízem nad 90 dnů?

V letech 2000 až 2003 mezi první čtyři státní občanství s nejvyšším podílem trvalých pobytů patřilo Polsko, Slovensko, Vietnam a Ukrajina. U občanů Slovenska mladších 24 let (včetně) byla situace poměrně vyvážená, ženy zde tvořily okolo 50%. S přibývajícím věkem osob však postupně klesal podíl žen a ustálil se na hranici okolo 20% (již u osob ve věku 35-39 let; mezi osobami ve věku 40-44 let bylo zjištěno dokonce pouze 16% žen). Podíl žen opět narůstal ve věku 60 let a výše, kdy se postupně 50% hranici přibližoval, mezi osobami staršími 70 let pak ženy již naprosto převažovaly. V roce 2003 byla situace u občanů Slovenska velmi obdobná, tj. s nejnižším podílem žen ve věku 40-59 let (opět přibližně 20% žen).

Rovněž u občanů Vietnamu bylo v mladších věkových kategoriích zjištěno rovnoměrné rozložení mezi muži a ženami (téměř půl na půl). Již od dvacetiletých však podíl žen klesal na přibližně 40%, u osob ve věku 35-49 let pak ženy tvořily pouhých 30%. Spolu s věkem přesahujícím 55 let podíl žen narůstal a zpravidla překračoval 50% hranici. (Nutno však vzít v úvahu, že pouze 0,4% občanů Vietnamu byla starší 65 let!) Během tří let došlo k posílení podílu žen mladších 35 let, přibližně o 5 procentních bodů pro každou věkovou kategorii (platí pro věkové skupiny: 20-24, 25-29, 30-34), zbývající věková struktura byla obdobná jako u předešlých státních občanství.

Velmi specifická byla pak věková struktura občanů Polska. Pouze necelá 2% osob občanů Polska byla v těchto letech mladší 15 let, podíly obou pohlaví byly v tomto věkovém rozmezí víceméně vyrovnané. Nižší, 30% podíl žen pak byl zaznamenán u osob mezi 25 a 34 lety, v roce 2003 pak u osob mezi 30-39 lety (příslušné osoby pravděpodobně zestárlý). Zajímavá byla pak situace u osob starších 45 let, z nichž v průměru 70% tvořily ženy. (Mezi 45-64 lety se nacházelo více než 6 000 žen, 97% z nich mělo povolení k trvalému pobytu. 5% z nich se zde zdržovalo za účelem usídlení

(právě na základě povolení k trvalému pobytu), 95% těchto žen zde pobývalo za účelem sloučení rodiny.)

U občanů Ukrajiny se objevuje obdobná struktura jako u občanů Vietnamu. Vyvážené poměry mezi oběma pohlavími do 15 let věku střídá postupný pokles podílu žen ve věkových kategoriích 30 a více let; tento poměr se posléze ustaluje na hranici okolo 30%. Vyšší podíly žen byl zjištěn až u osob starších 60 let. Postupně do roku 2003 došlo přibližně k 5% navýšení podílu žen ve věkových kategoriích 30-34 a 35-39 let.

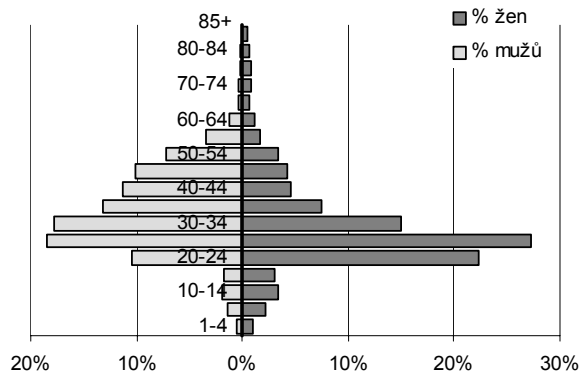
Nejvíce vyvážené podíly mezi muži a ženami byly zaznamenány u občanů Ruska. V podstatě stabilní, 50% podíl žen bylo možno nalézt mezi všemi věkovými skupinami, přičemž ve skupinách osob starších 60 let byl tento podíl ještě o něco vyšší. (viz. grafy 5 až 9)

U zbývajících dvou státních občanství byla pak situace obdobná jako kupř. u občanů Ukrajiny. Podíl žen do 20 let věku (v případě Německa v roce 2003 až do 34 let) činil přibližně 50%. Ve věkových skupinách v rozmezí 35-64 let věku se pak podíl žen pohyboval okolo 25% (jedná se o věkové skupiny 35-39, 40-44, 45-49 atd.) – to v případě Německa, u občanů Bulharska tento podíl klesl na 30%, s vyšším věkem ještě o něco více, na 35%. Vzhledem ke skutečnosti, že jak mezi občany Německa, tak i Bulharska byly zjištěny vyšší podíly osob nad 65 let, nabývají vyššího významu i následující údaje – totiž – průměrný podíl žen mezi osobami staršími právě 65 let činil v roce 2003 u občanů Německa něco přes 45%, u občanů Bulharska přibližně o 10 procentních bodů méně 35% (v roce 2000: občané Německa obdobně, občané Bulharska přibližně 30%).

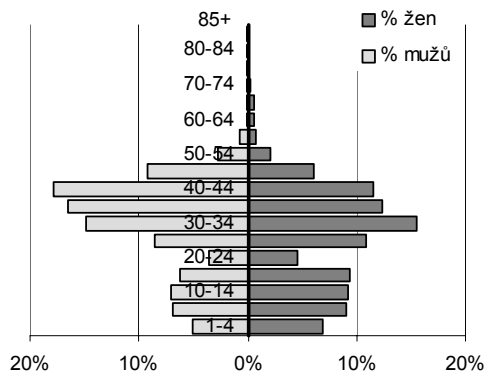
Jak vidno, úvodní teze, že mezi osobami s trvalým pobytem budou nalezeny vyšší podíly žen v jednotlivých věkových kategoriích než mezi osobami s vízem nad 90 dnů, se nepotvrdila příliš jednoznačně. Je pravda, že občané Německa a Bulharska, jež měli ze zde vybraných státních občanství nejnižší podíl trvalých pobytů (Německo 4%, Bulharsko 3%), měli rovněž i nejnižší průměrné podíly žen v jednotlivých věkových skupinách (Německo 31%, Bulharsko 35%). Obdobné podíly jak v množství žen, tak trvalých pobytů byly zjištěny u občanů Slovenska (36% žen, 15% trvalých pobytů), občanů Ukrajiny (38% žen, 14% trvalých pobytů) a občanů Vietnamu (41% žen, 18% trvalých pobytů). Následují však dvě státní občanství, jež nabývala zcela specifické věkové struktury – velmi vyvážené v případě občanů Ruska (53% žen, proti tomu pouhých 6% trvalých pobytů) a velmi svérázné v podobě občanů Polska s vysokým podílem žen starších 45 let (70% podíl žen v příslušných věkových kategoriích), s průměrným podílem žen 56% a 15% podílem osob s trvalým pobytem.

(Pozn.: v grafech 5-9 jsou procentuální podíly žen počítány z celkového počtu žen-cizinek příslušného státního občanství, obdobně, podíly mužů vycházejí z celkového počtu mužů-cizinců daného občanství.)

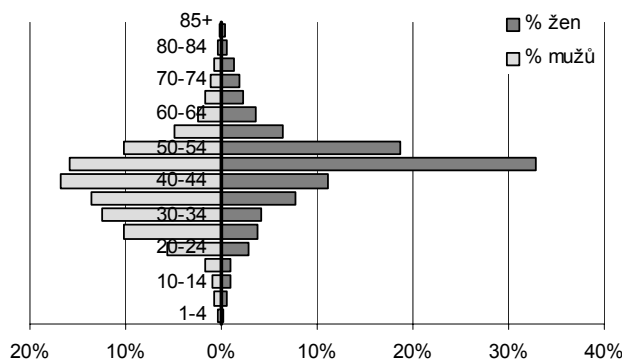
**Graf 5: Věková struktura občanů Slovenska
s délkou pobytu nad 1 rok - 2003**
(Pramen: ŘS CPP)

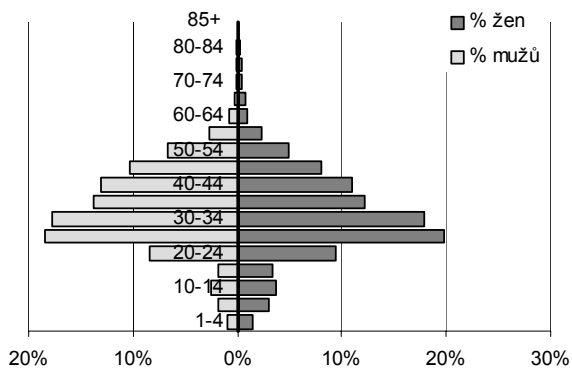
**Graf 6: Věková struktura občanů Vietnamu
s délkou pobytu nad 1 rok - 2003**
(Pramen: ŘS CPP)

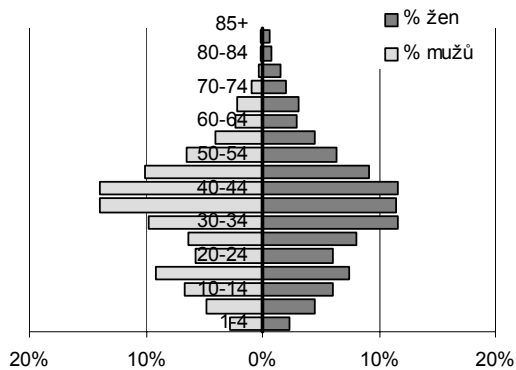
**Graf 7: Věková struktura občanů Polska
s délkou pobytu nad 1 rok - 2003**
(Pramen: ŘS CPP)

**Graf 8: Věková struktura občanů Ukrajiny
s délkou pobytu nad 1 rok - 2003**
(Pramen: ŘS CPP)

**Graf 9: Věková struktura občanů Ruska
s délkou pobytu nad 1 rok - 2003**
(Pramen: ŘS CPP)

1.9. Státní občanství a účel pobytu cizinců

(Pozn.: účely pobytu zde sledované vychází z taxonomie migračních toků, tj. původní účely pobytu zjišťované Cizineckou a pohraniční policií byly na tuto taxonomii převedeny.) Nejprve k motivům úspěšných žádostí o pobyt v ČR občanů Slovenska. U dětí mladších 15 let nacházíme především dva typy účelů pobytu – jednak usídlení na základě povolení k trvalému pobytu (51% všech dětí, obdobně pro obě pohlaví) – a dále pobyt za účelem sloučení rodiny (rodinní příslušníci; opět vyváženě pro chlapce i dívky). Rovněž ve věkovém rozmezí 15-64 let vystoupily do popředí dva motivy, s nimiž občané Slovenska žádali o povolení k pobytu. Více než polovina osob měla povolení k pobytu za účelem zaměstnání (54% všech osob, 60% všech mužů a 43% všech žen), pro další čtvrtinu osob pak (stejně jako tomu bylo u dětí) účelem pobytu bylo sloučení rodiny (25% všech občanů Slovenska, 19% mužů a 38% všech žen). Téměř 12% mužů v tomto věku mělo pobyt za účelem podnikání na živnostenský list (pro porovnání necelých 1,5% žen), v průměru 5% osob se zde zdržovalo za účelem studia či praxe (3% mužů a téměř 9% žen). 4% občanů Slovenska zde pobývala na základě požadavku na usídlení (účel s dovětkem povolení k trvalému pobytu), a to konkrétně 3% mužů a 6% žen. U občanů Slovenska starších 65 let byly zjištěny pobyty za účelem sloučení rodiny – u téměř ¾ osob této věkové kategorie (přesněji 73%; 64% všech mužů, 79% všech žen). 12% těchto osob (14% mužů, 12% žen) mělo pobyt s účelem usídlení (na základě povolení k trvalému pobytu), 11% (15% mužů, 8% žen) s účelem volné právo usídlení (např. krajané).

Jaké účely pobytu se objevují u občanů Ukrajiny? Obdobně jako u osob slovenského státního občanství převažovaly u dětí mladších 15 let tytéž dva účely pobytu. Téměř 65% těchto dětí pobývalo v ČR za účelem sloučení rodiny (stejně u chlapců jako dívek), dalších 34% s cílem usídlit se (na základě povolení k trvalému pobytu). U osob ve věku 15 a mladších 65 let (tedy v produktivním věku) nacházíme nejvyšší podíl pobyků za účelem účasti v právnické osobě (35% všech občanů Ukrajiny, 41% mužů, 24% žen), druhým v pořadí byly pobyty za účelem zaměstnání (24% všech, 25% mužů, 21% žen), 21% osob mělo povolení k pobytu s cílem podnikat na živnostenský list (24% mužů, 17% žen). Již v průměru méně zastoupenou kategorií byly pobyty za účelem sloučení rodiny, které byly zaznamenány především u žen (14% všech občanů Ukrajiny, 5% mužů, 29% žen (tedy nejvyšší podíl mezi ženami)), 5% těchto osob pobývalo v ČR s cílem usídlit se (s povolením k trvalému pobytu; 4% mužů, 7% všech občanek Ukrajiny). U osob starších 65 let dominoval opět pobyt za účelem sloučení rodiny (43%, 29% mužů, 49% žen) a pobyt za účelem usídlení (40%, 40% mužů a stejně tak i žen). Vysoké zastoupení – především u mužské části občanů Ukrajiny v produktivním věku – nalezneme u pobytu za účelem účasti v právnické osobě (8% všech těchto občanů, 16% mužů, 4% žen); 5% podíl mezi všemi těmito osobami připadal na volné právo usídlení (krajané; 6% mužů, 4% žen).

U občanů Vietnamu byly u dětí pod 15 let zjištěny opět stejné účely pobytu, totiž usídlení na základě povolení k trvalému pobytu (66% dětí, 64% chlapců, 67% dívek) a pobyt za účelem sloučení rodiny (34%, 35% chlapců, 33% dívek). Občané Vietnamu v produktivním věku pak měli především tři účely pobytu: nejvíce, 42% pobyt za účelem podnikání na živnostenský list (47% mužů, 35% žen), pro 33% osob bylo účelem usídlení se (30% mužů, 39% žen) a dalších 22% se slučovalo s rodinou (20% mužů, 24% žen). Rovněž u osob starších 65 let byly zaznamenány i v případě občanů Vietnamu obvyklé účely pobytu: 68% osob mělo pobyt za účelem usídlení (64% mužů, 71% žen), 25% se slučovalo se svou rodinou (31% mužů, 21% žen).

U osob mladších 15 let, stejně jako starších 65 let se účely pobytu nemění ani u občanů Polska. Pobyt za účelem usídlení mělo 57% dětí (stejný podíl chlapců jako dívek), 44% pak pobyt za účelem sloučení rodiny (opět obdobný poměr u chlapců i dívek). U osob starších 65 let převažoval pobyt za účelem sloučení rodiny (68%, 52% všech mužů, 75% všech žen), 28% byl zastoupen pobyt s cílem usídlit se (41% mužů, 23% žen). U občanů Polska v produktivním věku byly hojně zastoupeny tři účely pobytu. 60% mělo pobyt za účelem sloučení rodiny, ale „pouze“ 29% všech mužů a především 84% všech žen v tomto věkovém rozmezí (15-64 let). U dalších v průměru 30% těchto osob byl

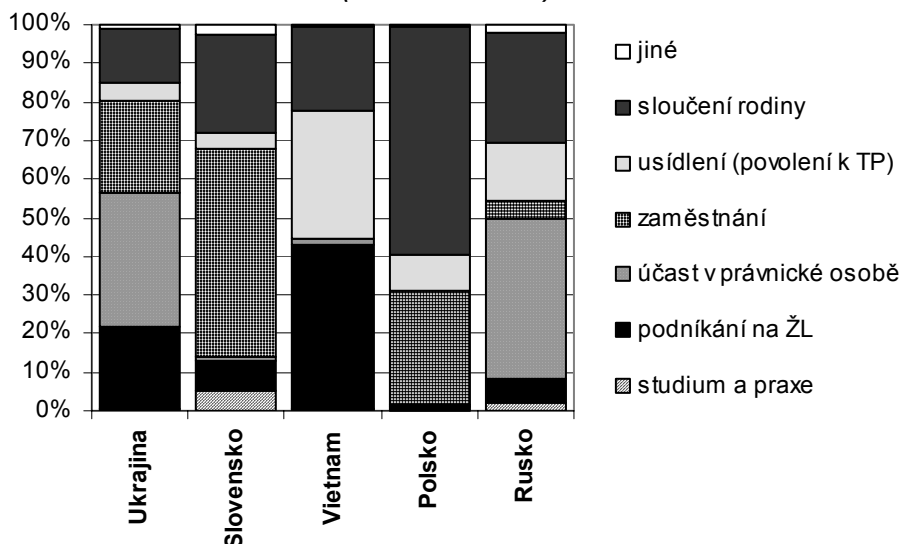
zaznamenán pobyt za účelem zaměstnání (57% mužů, 7% žen), 9% těchto osob mělo pobyt za účelem usídlení (11% mužů, 8% žen).

Ze sedmi nejčastějších státních občanství zbývá poslední trojice: občané Ruska, Německa a Bulharska. U účelů pobytu **dětí mladších 15 let** byly zaznamenány opět stejné důvody v relativně obdobných poměrech. Nejvíce byl u všech těchto občanství zastoupen pobyt za účelem sloučení rodiny (65% občanů Ruska, 71% občanů Německa, 62% občanů Bulharska, a to v poměrech obdobných u dívek i chlapců), druhým v pořadí (a vlastně jediným dalším relevantním) pak byl pobyt za účelem usídlení (33% občanů Ruska, 26% občanů Německa, 35% občanů Bulharska; opět srovnatelná data nacházíme u chlapců i dívek). **Osoby starší 65 let** měly tytéž dva účely pobytu: sloučení rodiny – s tímto pobytem ve věku 65 a více let bylo zjištěno 46% občanů Ruska (26% mužů, 54% žen), 60% občanů Německa (57% mužů, 66% žen) a 59% občanů Bulharska (69% mužů, 37% žen). U občanů Bulharska byl zaznamenán taktéž pobyt na základě volného práva usídlení (9%, 9% mužů, 10% žen), stejně tak u občanů Německa (8%, 9% mužů, 6% žen). 12% občanů Německa mělo pobyt s účelem účasti v právnické osobě (16% mužů, 5% žen), obdobě pak tento účel pobytu byl zjištěn u 19% občanů Ruska (35% mužů, 13% žen).

Mezi tři nejčastější účely pobytu u občanů Německa **v produktivním věku** patřil pobyt za účelem sloučení rodiny, který mělo v průměru téměř 45% těchto osob (39% mužů, 59% žen), dalším významným účelem byla účast v právnické osobě, již deklarovalo 22% těchto osob (28% mužů, 8% žen). Pobyt za účelem zaměstnání byl zjištěn u 16% občanů Německa v produktivním věku (18% mužů, 12% žen). U občanů Ruska v produktivním věku dominovala účast v právnické osobě, zmiňovaný účel mělo 41% těchto osob (47% mužů, 36% žen). U v průměru téměř 30% těchto osob byl zaznamenán účel „sloučení rodiny“ (21% mužů, 36% žen). Pobyt za účelem usídlení na základě povolení k trvalému pobytu mělo 15% osob (obdobně mužů i žen). U občanů Bulharska v produktivním věku byl zjištěn pobyt za účelem zaměstnání (33% všech; 35% mužů, 30% žen) a pobyt za účelem sloučení s rodinou (33% všech, 34% mužů, 31% žen). 16% těchto osob mělo pobyt na základě usídlení (s přídatkem povolení k trvalému pobytu; a to 13% mužů a 23% žen).

Shrnutí: u občanů vybraných státních občanství, a to jak mladších 15 let, tak i starších 65 let, byly zaznamenány především dva účely pobytu: sloučení rodiny a usídlení na základě povolení k trvalému pobytu. U osob v produktivním věku byla situace z hlediska různých státních občanství poněkud rozmanitější. Například u občanů Ukrajiny byly zjištěny především ekonomické motivy, a to účast v právnické osobě, podnikání na živnostenský list a zaměstnání. Mezi ženami bylo pak významným účelem pobytu sloučení s rodinou. U občanů Slovenska převažoval pobyt za účelem zaměstnání (více muži než ženy) a pobyt za účelem sloučení rodiny (naopak – více ženy). U občanů Vietnamu byl zaznamenán pobyt s účelem podnikání na živnostenské oprávnění a také pobyty za účelem usídlení a sloučení s rodinou. U občanů Polska bylo velmi vhodné odlišit účely žen od účelů mužů. Muži měli především pobyt za účelem zaměstnání, ženy s naprostou převahou za účelem sloučení rodiny. Zaměstnání a sloučení s rodinou byly rovněž účely pobytu zaznamenané u občanů Bulharska. U občanů Ruska dominoval pobyt s účelem „účast v právnické osobě“, rovněž pobyt s účelem sloučení s rodinou. Stejně převažující motivy byly nalezeny u občanů Německa. (viz. graf 10)

Graf 10: Cizinci v produktivním věku podle státního občanství a vybraných účelů pobytu; cizinci s délkou pobytu nad 1 rok - 2003
(Pramen: ŘS CPP)

V následujících řádcích budou odlišeny důvody udělení víza od důvodů udělení povolení k trvalému pobytu. Data poskytnutá k 31. 3. 2004 se týkají všech cizinců, tj. bez uplatnění podmínky délky pobytu nad 1 rok.

Co se týče osob s vízem nad 90 dnů, téměř polovina z těchto osob (48%) měla vízum nad 90 dnů za účelem zaměstnání. Tento důvod přináležel 93% víz osob se státním občanstvím Polska, 82% víz občanů Slovenska (tito představovali 66% všech víz nad 90 dnů s tímto účelem), 57% víz občanů Bulharska a dále již o něco méně - 34% víz občanů Německa a 28% víz občanů Ukrajiny (což k příslušnému datu činilo 22% všech těchto vydaných povolení). Druhým nejfrekventovanějším důvodem udělení víza mezi cizinci byla účast v právnické osobě (platí pro 21% všech cizinců s vízem nad 90 dnů). Z vybraných státních občanství byl tento důvod zaznamenán u 54% víz občanů Ruska, 44% víz občanů Německa a 42% víz občanů Ukrajiny (občané Ukrajiny však představovali 77% všech pobytů vydaných za tímto účelem). V pořadí třetím důvodem pro udělení víza byl opět další typ ekonomické aktivity, tentokrát pobyt za účelem podnikání. Jak již bylo výše nastíněno, tento důvod pobytu nacházíme tradičně u občanů Vietnamu (výše jmenovaný důvod pobytu mělo v evidenci zaznamenáno 65% občanů Vietnamu s vízem nad 90 dnů; v přepočtu se jednalo o 34% všech těchto povolení). Pobyt za účelem podnikání byl zjištěn rovněž u 21% víz občanů Ukrajiny (tj. 46% všech povolení k pobytu za účelem podnikání) a u 18% víz občanů Bulharska. 9% všech víz bylo vydáno za účelem sloučení rodiny s cizincem, mezi nimi 29% všech víz občanů Vietnamu, 27% všech víz občanů Ruska a 13% všech víz občanů Bulharska.

Mezi důvody pro povolení k trvalému pobytu dominovaly především následující dva: sloučení rodiny s občanem ČR a sloučení rodiny s cizincem. První ze zmiňovaných důvodů byl zjištěn u 55% cizinců, konkrétně se jednalo o 83% trvalých pobytů občanů Polska (lépe řečeno občanek, jak bylo ukázáno výše; občané Polska měli 27% všech těchto vydaných pobytů), 77% trvalých pobytů občanů Německa, 76% těchto pobytů občanů Slovenska (26% vydaných pobytů), 59% trvalých pobytů občanů Bulharska, 57% trvalých pobytů občanů Ukrajiny (19% vydaných pobytů tohoto druhu) a 46% těchto pobytů občanů Ruska (A pro porovnání „pouze“ 21% občanů Vietnamu, kteří se častěji slučovali právě s „cizinci“.). Pro 34% všech cizinců s trvalým pobytem pak bylo důvodem udělení pobytu sloučení rodiny s cizincem. Zde nejvyšší podíl zaujímal občané Vietnamu s trvalým pobytem (62%; tj. 51% povolení k trvalému pobytu s tímto účelem), důvod byl zaznamenán také u 43% trvalých pobytů občanů Ruska, 35% trvalých pobytů občanů Ukrajiny (dalších 19% všech těchto vydaných povolení) a 29% těchto pobytů občanů Bulharska.